

AANVRAAG STATUUT ZEN-ERFGOED ZEVEN CONGOLESE GRAVEN

GEMEENTEBESTUUR TERVUREN
Markt 7a
3080 Tervuren

Vlaanderen
is erfgoed

Agentschap
Onroerend
Erfgoed

STUDIO ROMA cvba
Abdij Vlierbeek 7
3010 Kessel-Lo

INHOUDSTAFEL

I. INLEIDING 5

I.1	Beschermingen	6
I.2	Algemene historiek	9

II. BOUWKUNDIG DEEL 11

II.1	De kerk	13
II.2	De woningen	15

III. LANDSCHAPSDEEL 17

III.1	Historische graven	19
III.2	Heilig hartbeeld	25
III.3	Kerkhofmuur	27
III.4	Aanplanting	29

IV. BESLUIT 31

IV.1	Opname zeven congolese graven als ZEN-erfgoed	33
------	---	----

I. INLEIDING

STUDIO ROMA cvba
Abdij Vlierbeek 7
3010 Kessel-Lo

Afb. 01 Beschermd cultuurhistorisch landschap (de kerk zelf is vastgesteld als monument), 2021, <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/geraadpleegd> op 08/10/2021

Afb. 02 Beschermd monument, 2021, <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/geraadpleegd> op 08/10/2021

I.1 Beschermingen

Beschermingsbesluit 1°:

Naam: Gebouwen en kerkhof
Type: Monument
Besluit: N° 0027
Datum besluit: 25 maart 1938

Omschrijving:

“Worden gerangschikt [...], om reden van de artistieke, oudheidkundige of geschiedkundige waarde, de volgende monumenten: [...]

23) de Sinte Janskerk, te Tervuren, eigendom van de gemeente, kadaster art. 281, wijk D, nr 153”

Beschermingsbesluit 2°:

Naam: Parochiekerk Sint-Jan met kerkhof en aanpalende woningen
Type: Cultuurhistorisch landschap
Besluit: N° 0141
Datum besluit: 8 november 1946

Omschrijving:

“Wordt gerangschikt als landschap [...], om reden van zijn aesthetische waarde, het landschap, gevormd door de St. Janskerk met het omringend kerkhof en de aanpalende woningen te Tervuren [...], zooals het is afgebakend op bijgaand plan en omvattende volgende kadastrale percelen: Sectie D. - Nrs. 153 (09a. 10ca.) en 154 (37a.34ca.) eigendom van de gemeente Tervuren; Nr. 163 [...]; Nr. 161B [...]; Nrs. 161 D [...]; 161 E [...]; Nr. 148 A [...]; Nr. 160 M [...]; Nr. 149 [...]; Nr. 155 [...]; Nr. 160 F [...]; Nr. 151 [...]; Nr. 160 L [...]; Nr. 150 [...]; Nrs. 158 A [...]; 158 B [...]; Nr. 152 [...]

Afb. 03 Luchtfoto Sint-Jan Evangelistkerk Tervuren , Apple kaarten, geraadpleegd 16/04/2021

I.2 Algemene historiek¹

De eerste parochiekerk van Tervuren, toegewijd aan Sint-Jan de Doper, ontstond vermoedelijk als villakerk op de 'Kapelle' in de eerste helft van de 8ste eeuw. De 'Kapelle' is vandaag mogelijk het grosso modo rechthoekige bouwblok, omgeven door de Kapellestraat, tussen de Oud Gasthuisstraat en de Tabakbergstraat.

In het begin van de 13de eeuw werd in opdracht van Hendrik I, hertog van Brabant, een eigen kerk gebouwd op het voorhof van zijn kasteel in de warande. De bediening schonk hij in 1227 aan de Abdijs van Park in Heverlee. Vanaf 1230 zond de abdijs reguliere kanunniken naar Tervuren. De kerk werd toegewijd aan Sint-Jan Evangelist en in 1266 als moederkerk aanvaard door de bisschop van Kamerijk. Dit kerkje zit voor een deel ingebouwd in de westzijde van de huidige kerk. In de tweede helft van de 14de eeuw werd gestart met de oprichting van een nieuw, laatgotisch transept en een koor, gevolgd door de bouw van de hoofd- en zijbeuken. Hoewel aanvankelijk niet de bedoeling, werd de westzijde met onderbouw van de toren deels bewaard waardoor de laatste travee van de zijbeuken omwille van de aansluiting halve traveeën bleven.

In de loop van de 15de eeuw werd het kerkinterieur afgewerkt door onder meer het aanbrengen van muurschilderingen in het noord- en zuidtransept en van andere polychrome beschilderingen in andere delen van de kerk. Het rechthoekige koordoksaal werd voor het koor geplaatst in 1527; het werd gerealiseerd naar Mechels model door Matthijs Keldermans, op dat ogenblik stadsbouwmeester in Leuven, en zijn broer Andries die steenhouwer was.

Ten gevolge van vernieling en plunderingen in 1572, 1582 en 1630 voerde men midden 17de eeuw grote herstellingswerken uit en werd het interieur bepleisterd en gewit. Het praalgraf voor de Brabantse hertogen, onder meer Antoon Van Bourgondië † 1415, zijn zonen Jan IV † 1427 en Filip † 1430, werd tijdens de godsdiensttroebelen vernield. Aartshertogen Albrecht en Isabella lieten in 1621 op de plaats van het voormalige mausoleum een zwarte gedenksteen leggen. De zware gewelfbogen onder de kerktoeren werden dichtgemetseld om in de twee verkregen ruimten de kapellen in te richten. Tegen de koorgevel werd door pastoor Willemaers (1721-1736) in de geest van de contrareformatie een houten "Jezus aan het kruis boven vagevuur" aangebracht.

De 18de eeuw kenmerkte zich door eigentijdse interieurverfraaiingen: in 1734 werd de preekstoel

¹ De Vries, Birgit, Kennes, Hilde, <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/42768>, geraadpleegd 11/06/2021

met iconografie van Sint-Hubertus besteld, in 1739 werd het middeleeuwse doksaal verwijderd en in 1743 kregen koor en sacristie een nieuwe vloer. Modernisering van het koor door de plaatsing van de houten lambrisering in 1752 waarbij de gotische lijst met maskerkopconsoles - op twee consoles na - verdween. De installatie van het barokke altaar in 1766 ging gepaard met het dichtmetselen van drie spitsboogvensters. Heden is nog één venster dichtgemetseld. In 1777-1778 werd de bouwvallige westtoeren gesloopt en in 1780 kreeg de kerk een volledig nieuwe westgevel en een kleine dakruiter naar ontwerp van architect Wincqz; omwille van geldproblemen werd het ontwerp slechts gerealiseerd tot aan de kroonlijst.

In 1807 gebeurde een aanzienlijke ontmanteling van de kerk zoals de afbraak van de zeshoekige doopkapel behorend bij de romaanse kerk, sloop van het zuidportaal en de gedeeltelijke ontmanteling van het noordportaal. In 1836, gedeeltelijke uitbraak van glasramen. De uitgebroken monen werden op vraag van de overheid teruggeplaatst. Sinds 1850-1851 werd het noordportaal hergebruikt als Heilig Grafkapel. In 1900 maakte architect Capronnier verschillende plannen om de kerk uit te breiden en te voorzien van een toren. Deze plannen werden evenwel niet uitgevoerd. Het kerkinterieur werd opnieuw geschilderd in 1915 en de oude sacristie kreeg een uitbreiding door middel van een bijgebouw.

Grondige restauratie van interieur en exterieur na oorlogsschade, aanbesteed in 1941 naar ontwerp van architect Chrétien Veraart en begeleid door pastoor J.E. Davidts, maar door onder meer oorlogsomstandigheden pas uitgevoerd in 1947-1950. De nieuwe doopkapel werd opgetrokken in neogotische stijl, de sacristie uitgebreid, het noordportaal vervolledigd en het belendende traptorentje verhoogd. Daarnaast werden twee dichtgemetselde koorvensters heropend en de 18de-eeuwse lambrisering verwijderd. Tijdens de restauratie, na de verwijdering van de twee ingerichte kapellen, kwam de oorspronkelijke romaanse torenconstructie tevoorschijn. Funderingen van het doksaal van 1527 werden ontdekt, waarna het doksaal met de bewaard gebleven zuilen en een tiental sculpturale nisversieringen, zijnde de restanten van de borstwering, achteraan in de kerk herplaatst en aangevuld werd, naar verluidt met Franse steen afkomstig van de afbraak van het zuidstation in Brussel. Tijdens de ontpleistering van het interieur werden restanten van 15de-eeuwse muurschilderingen blootgelegd. De oude gebrandschilderde ramen werden in 1951 vervangen door nieuwe ontwerpen. Sinds 1994, gefaseerde restauratie van interieur en exterieur onder leiding van architect D. Debrouwer. In 2001 startte de binnenrestauratie.

II. BOUWKUNDIG DEEL

STUDIO ROMA cvba
Abdij Vlierbeek 7
3010 Kessel-Lo

Afb. 04 Westgevel Sint-Jan Evangelistkerk [Studio Roma, 2019]

Afb. 06 Noordgevel Sint-Jan Evangelistkerk Tervuren [Studio Roma, 2019]

Afb. 05 Zuidgevel Sint-Jan Evangelistkerk Tervuren [Studio Roma, 2019]

Afb. 07 Zicht op schip en koor [Studio Roma 2019]

II.1 De kerk

II.1.1 Situering

Oorspronkelijk is de kerk gebouwd op het voorhof van het kasteel in Warande van Hendrik I, de hertog van Brabant. Rond de kerk is de woonkern geleidelijk aan ontstaan. Aan de westzijde van de kerk ligt de kerkstraat. Aan de andere gevels grenst de kerk aan het kerkhof. Het kerkhof wordt omsloten door de Grote Markt in het noorden, de Klarastraat in het oosten en de Kasteelstraat in het zuiden. Op elke straat bevinden zich enkele woningen die deel uitmaken van de muur rond het kerkhof.

II.1.2 Korte omschrijving

Georiënteerde, longitudinale kruiskerk met basilicale opstand uit de 14de eeuw, opgetrokken in gotische stijl maar met behoud van de onderbouw van de romaanse toren uit de eerste helft van de 13de eeuw en de classicistische westgevel van 1779, een gedeeltelijke uitvoering naar ontwerp van architect Wincqx.

II.1.3 Visie

Een gebouw dat in gebruik is, zal minder snel ten prooi vallen aan verval. Problemen worden sneller opgemerkt en aangepakt. Elke bezoeker heeft tevens de kans om het gebouw te ervaren zodat de erfgoedwaarden niet enkel bewaard blijven, maar ook naar het publiek worden gecommuniceerd.

De Sint-Jan Evangelistkerk heeft plaats voor tweehonderdvijftig bezoekers. Voor de erediensten is er een focus op katholieke erediensten met enkel een uitzondering voor een aantal anglicaanse diensten en een maandelijks Taizéviering. Naast de religieuze functie van de kerk staan de deuren ook open voor multicultureel gebruik zoals theater, muziek en tentoonstellingen. De Sint-Jan Evangelistkerk is lid van de Stichting Open Kerken. De kerk is open voor een vrij bezoek van 1 januari tot 31 december elke dag van 9 tot 17 uur. Bij de dienst toerisme Tervuren en de heemkundige kring Tervuren kunnen er geleide bezoeken gereserveerd worden. Het gebruik van de Sint-Jan Evangelistkerk zal in de nabije toekomst niet aangepast worden.

Afb. 14 Voorgevel Herberg de Poel - Kasteelstraat 5 [Studio Roma, 2018]

Afb. 16 Voorgevel Kasteelstraat 11 [Studio Roma, 2018]

Afb. 13 Voorgevel Markt 13 [Studio Roma, 2018]

Afb. 15 Voorgevel Kerkstraat 6 [Studio Roma, 2018]

Afb. 17 Voorgevel Kerkstraat 4 [Studio Roma, 2018]

Afb. 18 Voorgevel Kasteelstraat 7 [Studio Roma, 2018]

II.2 De woningen

II.2.1 Situering

De woningen bevinden zich aanpalend aan het kerkhof, gericht naar de omringende straten: de Kerkstraat, de Klarastraat, de Kasteelstraat en de Markt.

II.2.2 Korte omschrijving

Op de Markt zijn nog drie gebouwen aanwezig: 's Amptmanskamer, Relais Saint-Hubert en Markt 13. Naast Relais Saint-Hubert was vroeger de horecazaak 'Aux Armes d'Angleterre'. Dit gebouw is inmiddels afgebroken.

De Kasteelstraat is tijdens de periode van Karel van Lotharingen (1748-1780) heraangelegd. De nieuwe Kasteelstraat bevindt zich in het verlengde van de as van de toen gebouwde stallen- en bediendencomplex (nu de Panquinkazerne) van het kasteel. Dit was ook de toegang tot het kasteel. De meeste hofsteden die zich op de locatie van de nieuwe Kasteelstraat bevonden waren voordien reeds vernield tijdens de tachtigjarige oorlog en een dorpsbrand in 1763. De twee hofsteden die nog aanwezig waren zijn afgebroken in functie van de heraanleg van de straat. De naam van een van deze hofsteden (De Kroon) is later doorgegeven aan een herberg in de Kerkstraat. De huidige bebouwing met rijhuizen in de Kasteelstraat is sinds de achttiende eeuw aanwezig.

Aan de noordzijde van de Kerkstraat bevindt zich een rij gebouwen die start aan de Relais Saint-Hubert en eindigt met de woning Kerkstraat 6. De woningen tussen de Relais en Kerkstraat 6 zijn geen geïnventariseerde panden.

Op de hoek van de Clarastraat en de Kasteelstraat bevond zich een woning. Deze is inmiddels afgebroken en op deze locatie zijn parkeerplaatsen ingericht.

II.2.3 Visie

Voor de woningen is een goed onderhoud van gevels, buitenschrijnwerk, daken en eventuele buitenruimte belangrijk. Een onverzorgde aanblik heeft impact op het uitzicht van heel de site. Bij uitbreidingen en verbouwingen is het belangrijk om de belangrijkste historische elementen en de bestaande vormgeving te respecteren. Overleg met het Agentschap Onroerend Erfgoed bij vergunnings-, en toelatingsaanvragen is hierbij noodzakelijk.

Het is aangeraden om alle uitgevoerde onderhoudswerken in een onderhoudslogboek op te lijsten samen met de respectievelijke facturen. Dit document zal nodig zijn als bijlage bij bepaalde premie-aanvragen.

III. LANDSCHAPSDEEL

STUDIO ROMA cvba
Abdij Vlierbeek 7
3010 Kessel-Lo

Afb. 19 Graf 1-7: Zeven Congolese graven op hun huidige plaats [Studio Roma 2019]

Afb. 20 Zeven Congolese graven op hun vorige plaats [Collectie Heemkundige Kring Sint-Hubertus Tervuren, 2021]

Afb. 21 Luchtfoto [<https://www.geopunt.be>, 2021] met aanduiding graven

III.1 Historische Graven

III.1.1 Situering

Rond de kerk langs de noord- en zuidgevel

III.1.2 Korte omschrijving

Het kerkhof is een volledig ommuurd gebied in het centrum van Tervuren. In de 20ste eeuw werd het kerkhof gedesaffecteerd. De meeste graven werden hierdoor verwijderd. Enkele graven van prominente historische figuren werden behouden. Hieronder bevinden zich enkele voormalige priesters, burgemeesters en de familie de Robiano. De graven zijn voornamelijk gemaakt uit blauwe hardsteen in verschillende vormen. Op enkele graven zijn de namen niet meer leesbaar door verwerking.

Aan de noordzijde van de kerk bevinden zich zeven graven van Congolezen (Ekia, Gemba, Kitukwa, Mpeia, Zao, Samba en Mibange) die gestorven zijn in augustus 1897 tijdens de Internationale Tentoonstelling van Brussel. De graven bestaan uit blauwe hardsteen en zijn uniform vormgegeven. De Congolezen maakten deel uit van de groep van 267 Congolezen die drie Afrikaanse toondorpen moesten bewonen in het park van Tervuren. De graven bevonden zich oorspronkelijk aan de andere zijde van het kerkhof in niet gewijde grond en zijn pas in 1947-1948 naar hun huidige locatie verplaatst.¹ De graven zijn recent gerestaureerd door Luc Rossen van Raymakers-Rossen. Door de grondige schoonmaak van de natuursteen zijn de opschriften van de graven sterk vervaagd. Sinds de restauratie zijn de graven niet meer gereinigd waardoor er mosgroei ontstaat.

III.1.3 Visie

In de zone rond de kerk waarin de graven zich bevinden is het belangrijk dat zowel de kerk als de graven goed uitgelicht worden. Hoge beplanting is afgeraden. Gezien de aard van deze zone zijn planten met mooie bloemen, terugkomende in de liturgie een goede invulling die past bij het funeraire karakter van de zone. Daarnaast is het gebruik van funeraire beplanting zoals taxus zeker op zijn plaats. De graven zelf zijn op regelmatige tijdstippen te onderhouden om verval te voorkomen.

¹ Congo tentoongesteld: een geschiedenis van de Belgische antropologie en het museum van Tervuren (1882-1925) [DECOUITTENIER M.]

Afb. 22 Graf 8: Familiegraf Coosemans
[Studio Roma, 2021]

Afb. 23 Graf 9: Onbekend graf [Studio Roma,
2021]

Afb. 24 Graf 10: Maes, Debecker en
Vandenbruel [Studio Roma, 2021]

Afb. 25 Graf 11: Jans [Studio Roma, 2021]

Afb. 26 Graf 12: Vandersande [Studio Roma,
2021]

Afb. 27 Graf 13: Montigny [Studio Roma,
2021]

Afb. 28 Graf 14: Paternostre - Fumiere [Studio
Roma, 2021]

Afb. 29 Graf 15: Jaspers [Studio Roma, 2021]

Afb. 30 Graf 16: De Roeck, detail plaat [Studio Roma, 2021]

Afb. 31 Graf 17: Onbekend [Studio Roma, 2021]

Afb. 32 Graf 18: (?) Laurent Verbrughen [Studio Roma, 2021]

Afb. 37 Graf 19: Onbekend [Studio Roma, 2021]

Afb. 33 Graf 20: (?) Bonivond [Studio Roma, 2021]

Afb. 34 Graf 21: Onbekend [Studio Roma, 2021]

Afb. 35 Graf 22: Onbekend [Studio Roma, 2021]

Afb. 36 Graf 23: Joseph Stolberg [Studio Roma, 2021]

Afb. 38 Graf 24: Stolberg - Wernigerode
[Studio Roma, 2021]

Afb. 39 Graf 25: Stolberg - de Robiano [Studio Roma, 2021]

Afb. 40 Graf 26: Fredericus de Robiano
[Studio Roma, 2021]

Afb. 41 Graf 27: Onbekend [Studio Roma, 2021]

Afb. 42 Graf 28: Felix de Robiano [Studio Roma, 2021]

Afb. 43 Heilig Hartbeeld [Studio Roma, 2019]

Afb. 44 Luchtfoto [<https://www.geopunt.be>, 2021] met aanduiding Heilig Hartbeeld

III.2 Heilig Hartbeeld

III.2.1 Situering

Het Heilig Hartbeeld bevindt zich op het kerkhof aan de zuidzijde van de kerk. Het beeld is gericht naar de Kerkstraat.

III.2.2 Korte omschrijving

Op de sokkel is het volgende opschrift gegraveerd:

TERVUREN 1932' en 'VENITE AD ME OMNES'

Het beeld is besteld door pastoor Rooses. Het voetstuk is ontworpen door architect Lucien van Huffel (1901-1937) en uitgevoerd door Jac Van Fraechem. Het beeld zelf is gesigineerd door de beeldhouwer F. Gysen. Het Heilig Hartbeeld werd net zoals de grafstenen van de Congolezen gerestaureerd door Luc Rossen. Het werd in 2015 schoongemaakt en de reeds verdwenen handen en neus zijn vervangen.

III.2.3 Visie

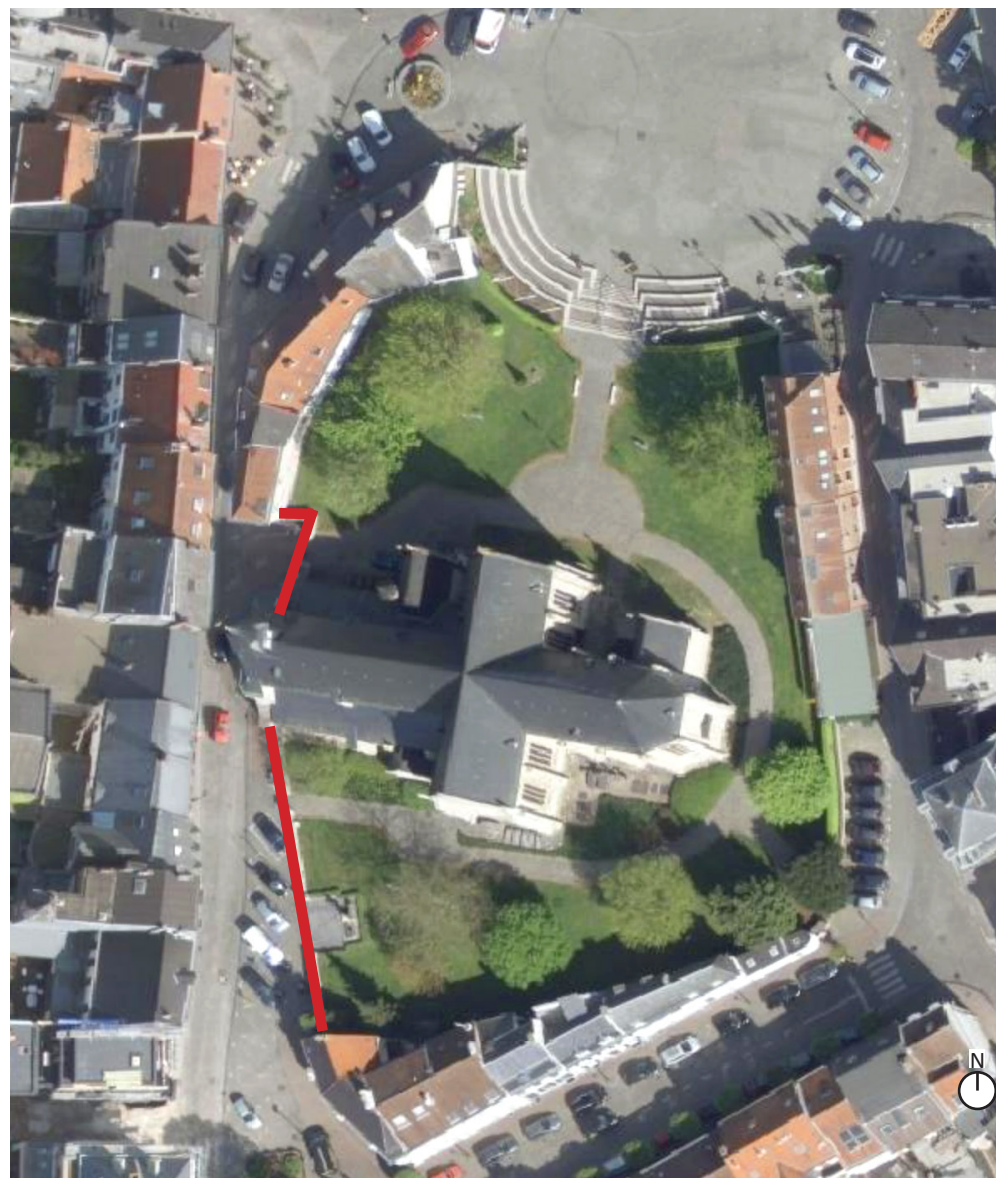
Voor het Heilig Hartbeeld wordt geen aparte visie gevormd.

Afb. 45 Kerkhofmuur noordzijde [Studio Roma 2019]

Afb. 46 Kerkhofmuur zuidzijde [Studio Roma 2019]

Afb. 47 Luchtfoto [<https://www.geopunt.be>, 2021] met aanduiding Kerkhofmuur

III.3 Kerkhofmuur

III.3.1 Situering

Het kerkhof is deels omringd door woningen en deels door een kerkhofmuur.

III.3.2 Korte omschrijving

De kerkhofmuur is opgetrokken in witte kalkzandsteen met afdekstenen in blauwe hardsteen. Het voegwerk van de kerkhofmuur is op veel locaties losgekomen of uitgevallen. Op sommige plaatsen zijn de dekstenen losgekomen of verschoven. De loden slabben onder de dekstenen zijn plaatselijk verdwenen waardoor water vrij in de muur kan infiltreren.

III.3.3 Visie

De voegen dienen regelmatig nagekeken en hernomen te worden. De muur zal gereinigd worden indien deze te vuil wordt. De dekstenen worden gecontroleerd op hun stabiliteit en waar nodig verankerd aan de muur.

Het toekomstbeeld voor de kerkhofmuren kan in de toekomst nog verder uitgewerkt worden op basis van gesprekken met de eigenaar en Onroerend Erfgoed.

Afb. 48 Milleniumboom [Studio Roma, 2019]

Afb. 49 Vleugelnootboom [Studio Roma, 2019]

Afb. 50 Luchtfoto [<https://www.geopunt.be>, 2021] met aanduiding aanplanting

III.4 Aanplanting

III.4.1 Situering

Verspreid over het kerkhof

III.4.2 Korte omschrijving

Op het kerkhof bevinden zich enkele clusters bomen. In het noordwesten van het kerkhof bevindt zich een cluster bomen (A3). Centraal in het noorden van het kerkhof bevindt zich een 'Taxus millenium' aangeplant in 2000 en geduid met een natuurstenen paneel (A1).

In het noordoosten van het kerkhof staat een vleugelnootboom (A2).

In het zuiden bevinden zich nog enkele gegroepeerde bomen (A4).

III.4.3 Visie

Zoals reeds opgenomen in het beheersplan van de kerk van Tervuren is momenteel het kerkhof niet in slechte staat maar ontbreekt een zekere structuur. Er is reeds een zonering aanwezig maar deze wordt niet benadrukt door de inrichting. Enkele storende elementen zijn de uit de hand gelopen begroeiing in de tuin van enkele woningen, de willekeurige plaatsing van beelden en verlichtingselementen en de te grote verscheidenheid aan plantsoorten en snoeivormen.

De beplanting dient voldoende onderhouden te worden.

Het kerkhof kan in drie zones verdeeld worden. Het meest noordelijke deel (1) is gericht naar de Markt en wordt bij grote evenementen gebruikt als uitbreiding op de Markt. In tegenstelling tot het openbare karakter van de noordelijke zone, is de zuidelijke (2) zone een intiemere plaats. De laatste zone (3) omarmt de kerk en bevat alle graven die nog aanwezig zijn op het kerkhof. Deze zone is degene die het meest terugblijkt naar de originele functie van het kerkhof.

De hoeveelheid bomen en de boomsoorten zullen een onderscheid maken tussen zone 1 en zone 2.

Zone 1 wordt ingericht als een open grasveld met op een aantal punten een boom met impact.

De vleugelnootboom is een goed voorbeeld van een boom met impact. Deze dient behouden te blijven zolang het geen schade toebrengt aan 's Amptmanskamer. De bestaande overbodige zaailingen kunnen verwijderd worden. In deze zone zouden er fietsenstallingen geplaatst kunnen worden bij de zuidwest ingang. Zone 2 zal relatief meer bomen bevatten dan zone 1. Hier worden zaailingen of uit de hand gelopen coniferen die nefast zijn voor de naastliggende woningen best verwijderd. Nieuwe aanplantingen kunnen de symboliek van het kerkhof benadrukken. Treurbomen zijn een passende optie en bevonden zich vroeger ook op het kerkhof. Zone 1 en 2 worden verder ingevuld met natuurlijke plantvormen. Enkel de hagen aan de buitenranden worden in vorm gesnoeid.

IV. BESLUIT

STUDIO ROMA cvba
Abdij Vlierbeek 7
3010 Kessel-Lo

- Bouwkundig erfgoed
- Cultuurhistorisch landschap
- Aanvraag ZEN-erfgoed

Afb. 51 Inplantingsplan Sint-Jan Evangelistkerk Tervuren met aanduidingen [DEBROUWER D., 1984]

IV.1 Opname zeven Congolese graven als ZEN-erfgoed

Volgens het *Besluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014 betreffende de uitvoering van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, hoofdstuk 2: Definities* wordt ZEN-erfgoed als volgt gedefinieerd:

“28° ZEN-erfgoed: beschermde onroerende goederen of onroerende goederen gelegen in een erfgoedlandschap, of een deel ervan dat een opzichzelfstaand geheel vormt, dat niet van dien aard is dat het economisch nut kan hebben, en dat uitdrukkelijk als dusdanig erkend is in de beslissing waarbij het beheersplan werd goedgekeurd.”

De zeven graven kunnen beschouwd worden als ZEN-erfgoed omwille van volgende redenen:

- De graven zijn gelegen in de afbakening van bouwkundig erfgoed *Parochiekerk Sint-Jan* (beschermd sinds 28/11/2014) en in het beschermd cultuurhistorisch landschap *Parochiekerk Sint-Jan met omringend kerkhof en aanpalende woningen* (beschermd sinds 08/02/1946)
- De graven hebben geen ander mogelijk gebruik of nut naast de herdenking van de overledenen
- De eigenaar heeft geen economisch nut: de graven hebben enkel het commemoratieve en educatieve aspect

Aanduiding van zone die als ZEN-erfgoed zou worden erkend:

- Zeven Congolese graven